

Predmet C-430/21**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98. stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

14. srpnja 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Curtea de Apel Craiova (Rumunjska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

7. srpnja 2021.

Podnositelj pritužbe:

RS

Predmet glavnog postupka

Pritužba čiji je predmet trajanje kaznenog postupka koju je podnositelj pritužbe, osoba RS, podnio Curtei de Apel Craiova (Žalbeni sud u Craiovi, Rumunjska), odjelu za kazneno pravo i maloljetnike, sudskom vijeću za prava i slobode, u pogledu trajanja obrade spisa kaznene istrage ureda državnog odvjetništva pri Înalta Curte de Casație și Justiție – Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție (Vrhovni kasacijski sud, Odjel za istrage o kaznenim djelima počinjenima u pravosuđu, Rumunjska, u daljnjem tekstu: OKDP).

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

U skladu s člankom 267. UFEU-a traži se tumačenje članka 2. i članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).

Prethodna pitanja

1. Protivi li se načelu neovisnosti sudaca, utvrđenom u članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a u vezi s člankom 2. UEU-a i člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, nacionalna odredba poput one članka 148. stavka 2. rumunjskog Ustava na način kako je tu odredbu protumačila Curtea

Constituțională (Ustavni sud, Rumunjska) u svojoj odluci br. 390/2021, prema kojoj nacionalni sudovi nisu ovlašteni ispitivati je li nacionalna odredba, koja je odlukom Curtee Constituțională (Ustavni sud) proglašena ustavnom, u skladu s odredbama prava Europske unije?

2. Protivi li se načelu neovisnosti sudaca, utvrđenom u članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a u vezi s člankom 2. UEU-a i člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, nacionalna odredba poput one članka 99. točke (ș) rumunjskog Zakona br. 303/2004 o statusu sudaca i državnih odvjetnika, kojom se dopušta pokretanje stegovnog postupka i primjena stegovnih sankcija protiv suca zbog nepoštovanja presude Curtee Constituțională (Ustavni sud), ako se od tog suca traži da prizna da primjena prava Europske unije ima prednost u odnosu na uvodne izjave odluke Curtee Constituțională (Ustavni sud), što je nacionalna odredba koja tom sucu uskraćuje mogućnost da primijeni pojedinu presudu Suda Europske unije za koju ocijeni da ima prednost?

3. Protivi li se načelu neovisnosti sudaca, utvrđenom u članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a u vezi s člankom 2. UEU-a i člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, nacionalna sudska praksa kojom se sucu, pod prijetnjom stegovnih posljedica, zabranjuje primjena sudske prakse Suda Europske unije u kaznenim postupcima kao što je to spor koji se odnosi na razumnost trajanja kaznenog postupka koji se uređuje člankom 488.¹ rumunjskog Zakonika o kaznenom postupku?

Navedene odredbe prava Unije i sudska praksa Unije

Članak 2., članak 4. stavak 3. i članak 19. stavak 1. UEU-a te članak 47. Povelje

Presuda od 18. svibnja 2021., Asociația „Forumul Judecătorilor din România” (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393; u daljnjem tekstu: presuda od 18. svibnja 2021.)

Presuda od 27. veljače 2018., Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, t. 42. do 44.)

Presuda od 25. srpnja 2018., Minister for Justice and Equality (Nedostaci u pravosudnom sustavu) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, t. 48.)

Navedene nacionalne odredbe

Rumunjski Ustav, članak 11. stavak 3. u skladu s kojim u slučaju u kojem ugovor kojem Rumunjska treba pristupiti sadržava odredbe koje su protivne Ustavu, taj ugovor može se ratificirati samo ako se prethodno revidira Ustav, i članak 148. stavci 2. i 4. u skladu s kojima odredbe osnivačkih ugovora Europske unije i zakonodavstvo Zajednice koje su obvezujuće prirode imaju prednost pred protivnim odredbama nacionalnih zakona (stavak 2.) i prema tome, Parlament,

Predsjednik Rumunjske, Vlada i sudbena vlast jamče ispunjavanje obveza koje proizlaze iz Akta o pristupanju i odredbi stavka 2. (stavak 4.).

Rumunjski Kazneni zakonik, članak 297. o zlouporabi položaja, u skladu s kojim se javni službenik koji u izvršavanju svojih dužnosti propusti poduzeti određenu radnju ili tu radnju poduzme manjkavo te time nanese štetu ili povrijedi prava ili zakonite interese fizičke ili pravne osobe, kažnjava kaznom zatvora u trajanju od dvije do sedam godina i zabranom obavljanja javne dužnosti; članak 283. o zlouporabi sudstva, u skladu s kojim svaka osoba koja pokrene kazneni postupak ili donese preventivnu mjeru kojom se ograničava sloboda ili podigne optužnicu protiv određene osobe iako zna da je ta osoba nedužna, kažnjava se kaznom zatvora u trajanju od tri mjeseca do tri godine i zabranom obavljanja javne dužnosti.

Rumunjski Zakonik o kaznenom postupku, članci od 488.¹ do 488.⁶, kojima se uređuju pritužbe koje se odnose na prekomjerno trajanje postupaka. U skladu s tim odredbama, takva pritužba može se podnijeti, pri čemu se zahtijeva i ubrzavanje postupka, u slučajevima u kojima se aktivnost progona kaznenih djela nije obavila u razumnom roku. U pogledu kaznenih predmeta koji su u tijeku, ta se pritužba može podnijeti nakon jedne godine od pokretanja kaznenog postupka i odlučivanje o toj pritužbi u nadležnosti je suca za prava i slobode pri sudu koji je nadležan za odlučivanje o predmetu. Navedeni sudac, kad smatra da je pritužba osnovana, utvrđuje rok u kojem državno odvjetništvo treba odlučiti o predmetu a da pritom ne može pružiti smjernice ili predložiti rješenja činjeničnih ili pravnih pitanja.

Legea nr. 304/2004, privind organizarea judiciară (Zakon br. 304/2004 o ustroju pravosuđa), članci 88.¹ do 88.¹¹, kojima se osniva OKDP (tekst navedenih odredbi navodi se u zahtjevu za prethodnu odluku u predmetu C-127/19).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2018, privind unele măsuri pentru operaționalizarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție (Uredba sa zakonskom snagom Vlade br. 90/2018, kojom se uvode određene mjere koje se odnose na načine rada Odjela za istrage o kaznenim djelima počinjenima u pravosuđu).

Legea nr. 303/2004, privind statutul judecătorilor și procurorilor (Zakon br. 303/2004 o statusu sudaca i državnih odvjetnika), članak 99. točka (ș), u skladu s kojom nepoštovanje odluka Curtee Constituțională (Ustavni sud) predstavlja stegovnu povredu.

Presuda br. 1039/2012 rumunjskog Ustavnog suda, kojom se utvrđuje da su presude Suda obvezujuće *erga omnes* na razini država članica.

Presuda br. 390/2021 rumunjskog Ustavnog suda koja se odnosi na odbijanje prigovora neustavnosti odredbi članka od 88.¹ do 88.⁹ Zakona br. 304/2004 te Uredbe sa zakonskom snagom br. 90/2018, t. 81. i od 83. do 87. (dijelovi koje je istaknuo sud koji je uputio zahtjev):

„81. Poseban propis u rumunjskom Ustavu uređuje odnos između nacionalnog prava i prava Europske unije na način utvrđen člankom 148. stavcima 2. i 4. [...]. Stoga, odredba o pristupanju Europskoj uniji sadržava, podredno, odredbu o usklađenosti s pravom [Unije] u skladu s kojom su sva nacionalna tijela države dužna, u načelu, provoditi i primjenjivati pravo [Unije]. Isto vrijedi i za rumunjski Ustavni sud koji, na temelju članka 148. Ustava, osigurava primjenu nadređenog prava Unije. **Međutim, takvu primjenu nadređenog prava ne treba tumačiti kao isključivanje ili nepriznavanje nacionalnog ustavnog identiteta koji je propisan člankom 11. stavkom 3. u vezi s člankom 152. Ustava kao jamstva bitne suštine identiteta rumunjskog Ustava koji se ne smije relativizirati u postupku europske integracije. Na temelju tog ustavnog identiteta [rumunjski Ustavni sud] ovlašten je osigurati nadređenost Ustava na području Rumunjske (vidjeti, *mutatis mutandis*, presudu od 30. lipnja 2009., 2 BvE 2/08 i drugi, koju je donio Savezni ustavni sud Savezne Republike Njemačke).** U skladu s odredbom o prilagodbi koju sadržava sam tekst članka 148. Ustava, Rumunjska ne može donijeti normativni akt koji bi bio protivan obvezama koje je preuzela kao država članica [...], ali te obveze zasigurno imaju određeno ustavno ograničenje koje se temelji na konceptu ‚nacionalnog ustavnog identiteta‘. [...]

83. Ovaj sud smatra da je sud ovlašten ispitivati usklađenost određene odredbe ‚*nacionalnih zakona*‘, odnosno odredbe koja je dio nacionalnog prava, s odredbama prava Unije s obzirom na članak 148. Ustava, a u slučaju da utvrdi određenu neusklađenost, ima ovlast primijeniti odredbe nadređenog prava Unije u sporovima kojima se nanosi šteta subjektivnim pravima građana. U svakom slučaju, ovaj sud utvrđuje da pojmovima ‚*nacionalni zakoni*‘ i ‚*nacionalno pravo*‘ Ustav upućuje isključivo na podustavne propise, s obzirom na to da je Ustav zadržao svoj viši hijerarhijski položaj na temelju članka 11. stavka 3. Ustava. S obzirom na navedeno, [...] **članak 148. Ustava ne priznaje pravu Unije nadređenost u primjeni u odnosu na rumunjski Ustav, tako da nacionalni sudac nije ovlašten ispitivati usklađenost određene odredbe nacionalnog prava, koja je u skladu s člankom 148. Ustava ocijenjena ustavnom, s odredbama prava Unije.** Rumunjski pravni sustav čine sva pravna pravila koja je donijela rumunjska država i koja trebaju biti u skladu s načelom nadređenosti ustava i s načelom zakonitosti koja predstavljaju bit načela vladavine prava koja su propisana člankom 1. stavkom 5. Ustava, u skladu s kojim je ‚*u Rumunjskoj [...] obvezujuće poštovanje Ustava, nadređenosti Ustava i zakona*‘, s obzirom na to da je Parlament jedino zakonodavno tijelo u državi i da je država organizirana u skladu s načelom diobe i ravnoteže vlasti – zakonodavne, izvršne i sudske – u okviru ustavne demokracije. Međutim, ustavna demokracija u okviru vladavine prava nije nešto apstraktno nego je stvaran aspekt sustava u sklopu kojeg nadređenost Ustava ograničava suverenitet zakonodavca koji, u postupku stvaranja pravnih pravila i prilikom donošenja normativnih akata, mora uzeti u obzir niz ustavnih načela [...].

84. Ovaj sud utvrđuje da je Sud Europske unije, time što je odluku 2006/928 proglasio obvezujućom, ograničio učinke te odluke s obzirom na dva aspekta: s

jedne strane, utvrdio je da obveze koje proizlaze iz odluke spadaju u zadaće rumunjskih tijela koja su nadležna za institucionalnu suradnju s Europskom komisijom (t. 177. presude) te stoga u zadaće političkih institucija, rumunjskog Parlamenta i Vlade te s druge strane, da navedene obveze treba ispunjavati s obzirom na načelo lojalne suradnje iz članka 4. UEU-a. *Na temelju oba aspekta, obveze ne mogu imati sudovi, što su državna tijela koja nisu ovlaštena surađivati s političkom institucijom Europske unije.*

85. Stoga, ovaj sud utvrđuje da se primjena točke 7. izreke presude, u skladu s kojom je sud „na vlastitu inicijativu ovlašten izuzeti iz primjene nacionalnu odredbu koja je obuhvaćena područjem primjene odluke 2006/928, za koju smatra da je s obzirom na određenu presudu Suda protivna toj odluci ili članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a”, ne temelji na rumunjskom Ustavu jer, kao što je prethodno utvrđeno, člankom 148. Ustava propisuje se *primjena nadređenog prava Unije* u odnosu na protivne odredbe nacionalnog prava. Međutim, izvješća Mehanizma za suradnju i provjeru (u daljnjem tekstu: CVM), sastavljena na temelju odluke 2006/928, u pogledu njihova sadržaja i učinaka koji su utvrđeni presudom Suda Europske unije od 18. svibnja 2021., ne predstavljaju pravna pravila prava Unije kojima bi sud trebao priznati nadređenost u primjeni, čime bi izuzeo iz primjene nacionalne propise. Stoga se nacionalnom sudu ne može dopustiti da odlučuje o nadređenosti u primjeni preporuka na štetu nacionalnih propisa s obzirom na to da izvješća CVM-a nisu normativni akti te zbog toga ne mogu doći u suprotnost s nacionalnim zakonodavstvom. Taj se zaključak tim više nameće u slučaju u kojem je nacionalni ustavni sud presudio da je nacionalni propis, s obzirom na odredbe članka 148. Ustava, u skladu s Ustavom.

86. Naposljetku, ovaj sud ističe da *načelo vladavine prava podrazumijeva pravnu sigurnost*, odnosno legitimna očekivanja adresata u pogledu učinaka odredbi zakona koji je na snazi i u pogledu načina primjene tih odredbi, tako da bilo koji subjekt pravnog sustava može na predvidljiv način odrediti svoje postupanje. Međutim, ako bi određeni sudovi po službenoj dužnosti izuzeli iz primjene nacionalne odredbe za koje smatraju da su protivne pravu Unije, u slučajevima u kojima bi drugi sudovi primjenjivali iste nacionalne propise smatrajući da su u skladu s pravom Unije, kriterij predvidljivosti pravnog pravila bio bi znatno doveden u pitanje, što bi dovelo do stvaranja ozbiljne pravne nesigurnosti i, implicitno, do povrede načela vladavine prava.

87. Zaključno, s obzirom na to da se presudu od 18. svibnja 2021. koju je Sud Europske unije donio u predmetu C-355/19 ne može smatrati elementom koji bi bio prikladan za određivanje izmjene sudske prakse u pogledu utvrđivanja utjecaja odluke br. 2006/928/EZ na nadzor ustavnosti i, implicitno, u pogledu povrede članka 148. Ustava, Curtea Constituțională (Ustavni sud) odbila je kao neosnovan prigovor neustavnosti odredbi članka 88.¹ stavaka 1. do 5., članaka 88.² do 88.⁷, članka 88.⁸ stavka 1. točaka (a) do (c) i (e) te članka 88.⁸ stavka 2. i članka 88.⁹ Zakona br. 304/2004”.

Kratki pregled činjenica i glavnog postupka

- 1 Supruga podnositelja pritužbe, osobe RS, podnijela je 1. travnja 2020. kaznenu prijavu radi kaznenog progona triju osoba koje imaju status zaštićenih svjedoka u predmetu br. 1272/63/2018, s optužbom za kazneno djelo davanja lažnog iskaza. Navedenom prijavom ona je iznijela optužbe protiv medicinskog vještaka kojima mu se pripisuje počinjenje kaznenih djela davanja lažnog iskaza i zlouporabe položaja te protiv trojice pravosudnih dužnosnika, jednog državnog odvjetnika i dvoje sudaca, stavljajući prvonavedenom na teret počinjenje kaznenog djela zlouporabe sudstva, a drugonavedenima počinjenje kaznenog djela zlouporabe položaja.
- 2 Što se tiče državnog odvjetnika, u prijavi se u biti navodi da je on pokrenuo kaznene postupke pri čemu je povrijedio prava na obranu podnositelja pritužbe i da je podignuo optužnicu na temelju lažnih iskaza svjedoka.
- 3 Što se tiče sudaca, kaznena prijava navodila je da je tijekom žalbenog postupka povrijeđena presuda rumunjskog Ustavnog suda br. 250/2019 zato što nije provedeno ispitivanje niti je donesena odluka u pogledu zahtjeva za ponovnu pravnu kvalifikaciju, pri čemu su time povrijeđena prava na obranu.
- 4 Budući da se odnosila i na osobe koje su imale svojstvo pravosudnih dužnosnika, kaznena prijava upisana je kod OKDP-a te je 14. travnja 2020. državno odvjetništvo pri OKDP-u pokrenulo kazneni postupak koji se odnosi na kaznena djela davanja lažnog iskaza, zlouporabe u sudskom postupku i zlouporabe službenog položaja, predviđena člancima 273., 283. i 297. rumunjskog Kaznenog zakonika.
- 5 Osoba RS je 10. lipnja 2021. sudu koji je uputio zahtjev, odnosno Curtei de Apel Craiova (Žalbeni sud u Craiovi), sudskom vijeću za prava i slobode, podnijela pritužbu koja se odnosila na trajanje kaznenog postupka koji se vodi pred OKDP-om, u kojoj je zatražila da sud utvrdi rok u kojem državni odvjetnik koji je zadužen za predmet treba taj predmet riješiti.
- 6 Nakon što mu je OKDP na zahtjev dostavio spis kaznenog postupka, sud koji je uputio zahtjev utvrdio je da se taj spis sastoji od 90 datoteka koje se većinom sastoje od kaznene prijave i zahtjeva koje je osoba RS istaknula putem svojeg izabranog odvjetnika i to da zaprima obavijesti o broju predmeta, da je se obavještava o izvršavanju bilo koje istražne radnje, da joj se omogući uvid u spis i fotokopiranje spisa, odnosno zahtjeve na koje se nije odgovorilo, od optužnice državnog odvjetnika osobe MR, od dopisa od 10. lipnja 2021. u kojem se od Curtee de Apel Craiova (Žalbeni sud u Craiovi) zatražila dostava presude u kaznenom postupku br. 1427/2019 koju je donijelo sudsko vijeće koje odlučuje o kaznenoj prijavi, dvije liste koje sadržavaju osobne podatke oštećenika i njegova bračnog druga, izvadak iz kaznene evidencije oštećenika osobe RS i izvadak iz baze podataka Ecris koji se odnosi na spis br. 1272/63/2018.

Kratki pregled obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 7 Sud koji je uputio zahtjev prije svega smatra da u predmetu koji se pred njim vodi treba ili prihvatiti ili odbiti zahtjev koji je istaknula osoba RS. U slučaju odbijanja zahtjeva, spis bi se morao vratiti državnom odvjetništvu na temelju ocjene da nije povrijeđeno razumno trajanje postupka. U slučaju prihvaćanja zahtjeva, sud bi trebao odrediti rok za obradu spisa koji bi se vratio državnom odvjetništvu, međutim nepoštovanje tog roka ne bi imalo nikakvu pravnu posljedicu.
- 8 Navedeni sud smatra da odlučivanje o postupku koji se pred njim vodi zahtjeva ispitivanje nacionalnih propisa kojima se određuje osnivanje i rad OKDP-a, kriterija koje je Sud utvrdio u svojoj presudi od 18. svibnja 2021., kako bi se odlučilo djeluje li OKDP u suprotnosti s pravom Unije i o utjecaju presude rumunjskog Ustavnog suda br. 390/2021.
- 9 Sud koji je uputio zahtjev prije svega napominje da u rumunjskom pravu obvezujuća priroda presuda Suda neizravno proizlazi iz članka 148. stavaka 2. i 4. Ustava, a to je također izravno utvrdio i rumunjski Ustavni sud presudom br. 1039/2012 u kojoj je potonji presudio da su „presude [Suda donesene u prethodnim postupcima] obvezujuće *erga omnes*, na razini svih država članica [...]” i da su „pravni učinci presude Suda Europske unije donesene u prethodnom postupku utvrđeni iz sudske prakse. Stoga je Sud Europske unije utvrdio da tako donesena presuda o tumačenju ili valjanosti nekog akta Europske unije obvezuje sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku i tumačenje, koja s odredbama Unije koje se njome tumače čini cjelinu, jednako tako ima autoritet i u odnosu na druge nacionalne sudove koji ne mogu pružiti svoje tumačenje tih odredbi. Isto tako, učinak presuda donesenih u prethodnim postupcima izravan je u smislu da građani država članica imaju pravo izravno se pozvati na pravna pravila Unije pred nacionalnim sudovima te sudovima Unije i retroaktivno, tako da tumačenje pravnog pravila Europske unije koje je pruženo u okviru zahtjeva za prethodnu odluku pojašnjava i precizira značenje i doseg tog pravnog pravila od njegova stupanja na snagu [...]”.
- 10 Isto tako, što se tiče deklarativne prirode presuda Suda donesenih u prethodnim postupcima, sud koji je uputio zahtjev navodi točku 59. presude od 22. rujna 2016., Microsoft Mobile Sales International, prije Nokia Italia i dr. (C-110/15).
- 11 Upućivanjem na utvrđenja Suda u točkama 221. i 222. njegove presude od 18. svibnja 2021., sud koji je uputio zahtjev navodi da pitanje koje se postavlja jest može li taj sud, također s obzirom na presudu rumunjskog Ustavnog suda br. 390/2021, u skladu s presudom od 18. svibnja 2021. ispitati odredbe koje se odnose na osnivanje i rad OKDP-a.
- 12 Potreba upućivanja Sudu prvog prethodnog pitanja proizašla bi iz proturječja između presude od 18. svibnja 2021. i presude rumunjskog Ustavnog suda br. 390/2021 te iz opasnosti da se protiv Rumunjske pokrene postupak zbog povrede obveze.

- 13 Što se tiče drugog prethodnog pitanja, sud koji je uputio zahtjev navodi da treba odlučiti između primjene prava Unije, u skladu s presudom od 18. svibnja 2021. i primjene presude rumunjskog Ustavnog suda br. 390/2021. Dakle, ako sudac odluči primijeniti presudu suda Europske unije i izuzeti iz primjene presudu rumunjskog Ustavnog suda br. 390/2021, taj sudac izlaže se stegovnom postupku u skladu s člankom 99. točkom (š) Zakona br. 303/2004 jer nepoštovanje odluke Curtee Constituțională (Ustavni sud) predstavlja stegovnu povredu i u okviru tog stegovnog postupka taj sudac može biti suspendiran sa svojih dužnosti što bi moglo dovesti u pitanje njegovu neovisnost prilikom donošenja odluke.
- 14 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev smatra da je presuda rumunjskog Ustavnog suda br. 1039/2021 provela zamjenu njegovih nadležnosti, što bi moglo ozbiljno dovesti u pitanje njegovu slobodu odlučivanja te u tom smislu podsjeća i na navode sudaca rumunjskog Ustavnog suda u njihovom izdvojenom mišljenju, koje se nije slagalo s mišljenjem koje je prihvatio rumunjski Ustavni sud u presudi br. 1039/2021.
- 15 Prema tom izdvojenom mišljenju, presudom od 18. svibnja 2021. samo se potvrđuje dugotrajna i ustaljena sudska praksa Suda, a rumunjski Ustavni sud djelovao je *ultra vires* kad je krenuo s procjenama u pogledu nadležnosti Suda, a da sud koji je istaknuo prigovor neustavnosti to nije konkretno zatražio.
- 16 Autori izdvojenog mišljenja smatraju da je presuda od 18. svibnja 2021. trebala predstavljati dodatan argument kako bi rumunjski Ustavni sud mogao izvršiti izmjenu u svojoj sudskoj praksi, ali da bi se takva izmjena u svakom slučaju nametnula na temelju pažljiva ponovnog ispitivanja Ustava.
- 17 Upućivanjem na članak 148. Ustava, oni također smatraju da taj tekst priznaje sustavnu nadređenost prava Unije nad protivnim odredbama nacionalnog prava. Tu nadređenost može i mora utvrditi bilo koje nacionalno javno tijelo (sud ili javna uprava).
- 18 Osim toga, obvezivanjem svih javnih tijela, uključujući sudbenu vlast, da *osiguraju* izvršavanje obveza koje je rumunjska država preuzela pristupanjem Europskoj uniji, ustavotvorac je osigurao učinkovitu pravnu zaštitu prava svih građana Unije.
- 19 Također s obzirom na drugo prethodno pitanje, sud koji je uputio zahtjev, upućivanjem na presude Suda donesene u predmetima C-64/16 i C-216/18 PPU, smatra da je odredba Zakona br. 303/2004, kojom se predviđaju pokretanje stegovnog postupka i stegovna sankcija protiv suca zbog nepoštovanja presude rumunjskog Ustavnog suda u slučajevima kada se takvom presudom rumunjskog Ustavnog suda nacionalnom sudu uskraćuje mogućnost primjene presude Suda za koju smatra da ima prednost, protivna kriteriju neovisnosti koji je propisan člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a u vezi s člankom 2. UEU-a i člankom 47. Povelje te sudskom praksom Suda.

- 20 Naime, rumunjski Ustavni sud podređuje primjenu pravnih pravila prava Unije dodatnim uvjetima koji su protivni sudskoj praksi Suda, poput uvjeta da ta pravna pravila „popunjavaju pravnu prazninu u Ustavu” (t. 49. presude br. 390/2021) i zabranjuje sudu koji je uputio zahtjev da izuzme iz primjene nacionalna pravna pravila koja su protivna pravu Unije.
- 21 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, rumunjski Ustavni sud zadržao je isključive ovlasti primjene prava Unije, iako taj sud nije sud višeg ranga u odnosu na Žalbeni sud i ne raspolaže nijednim pravom, koje se priznaje pravom Unije, na temelju kojeg bi mogao intervenirati radi ispravljanja, poništenja ili potvrđivanja primjene prava Unije koju su proveli suci redovnih sudova u Rumunjskoj.
- 22 Što se tiče trećeg prethodnog pitanja, sud koji je uputio zahtjev navodi da je podnositelj pritužbe prigovorio nacionalnom sudu zbog povrede razumnog trajanja kaznenog postupka i zbog činjenice da podnositelj pritužbe više od godine dana nije zaprimio odgovore na zahtjeve koje je uputio OKDP-u.
- 23 U tom kontekstu sudsko vijeće za prava i slobode treba ispitati sve okolnosti predmeta koje su utjecale na trajanje kaznenog postupka, za koje podnositelj pritužbe smatra da nije razumno, uključujući i normativne akte kojima se uređuje rad OKPD-a, radno opterećenje odjela u odnosu na broj državnih odvjetnika, stupanj postupka, usklađenost rada OKPD-a s obzirom na presudu od 18. svibnja 2021., pri čemu treba utvrditi opravdavaju li objektivni i provjerljivi obvezni zahtjevi dobrog sudovanja rad odjela u postojećem zakonodavnom okviru i postojećem sastavu te može li navedeni odjel provesti kazneni postupak tako da poštuje prava svake osobe na pravično suđenje, uključujući aspekt trajanja postupka.
- 24 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev treba odlučiti može li pojedina jedinica državnog odvjetništva za koju se, s obzirom na presudu od 18. svibnja 2021., može smatrati da djeluje protivno pravu Unije, vratiti spis radi nastavka kaznenog postupka.
- 25 Međutim, analiza koju bi trebao provesti sud koji je uputio zahtjev poništava se presudom rumunjskog Ustavnog suda br. 390/2021 u kojoj je potonji sud presudio da „nacionalni sudac nije ovlašten ispitivati usklađenost određene odredbe nacionalnog prava, koja je u skladu s člankom 148. Ustava ocijenjena ustavnom, s odredbama prava Unije”.
- 26 Sud koji je uputio zahtjev upućuje na slučaj jednog suca Curtee de Apel Pitești (Žalbeni sud u Piteštiju, Rumunjska) o kojem su izvještavali mediji, protiv kojeg su inspektori Ministarstva pravosuđa pokrenuli stegovni postupak zbog navodnih nepravilnosti koje su se sastojale od obavljanja dužnosti u zloj vjeri ili krajnjom nepažnjom nakon što je taj sudac prilikom obrade predmeta u kojem se prigovaralo trajanju jednog postupka, primjenom članaka 2. i 19. UEU-a, odluke 2006/928 i presude od 18. svibnja 2021., presudio da OKPD „nije opravdan objektivnim i provjerljivim obveznim zahtjevima dobrog sudovanja i da ne

raspolože posebnim jamstvima kojima se, s jedne strane, može isključiti bilo koja opasnost da će se taj odjel upotrebljavati kao sredstvo političke kontrole aktivnosti pojedinačnih sudaca i državnih odvjetnika koja bi mogla dovesti do povrede njihove neovisnosti i koja, s druge strane, osiguravaju da se njegove ovlasti mogu izvršavati u pogledu navedenih sudaca i državnih odvjetnika uz poštovanje obveza koje proizlaze iz članaka 47. i 48. [Povelje]” i obvezali su državnog odvjetnika da se proglasi nenadležnim za donošenje odluke o predmetu, s posljedičnim izuzimanjem iz primjene odredbi članka 88.¹ Zakona br. 304/2004 pri utvrđivanju nadležnosti. Prema mišljenju inspektora Ministarstva pravosuđa „istraga po službenoj dužnosti protiv suca Curtee de Apel Pitești (Žalbeni sud u Piteštiju) ne odnosi se na tumačenje presude Suda Europske unije od 18. svibnja 2021., nego na načine poštovanja postupovnih pravnih pravila koja se primjenjuju na pritužbu u pogledu trajanja postupka”.

- 27 S obzirom na navedeno, sud koji je uputio zahtjev pita se o usklađenosti načela neovisnosti sudaca s praksom pokretanja stegovnog postupka protiv suca koji je, na temelju presude od 18. svibnja 2021., smatrao da su nacionalne odredbe koje se odnose na OKPD protivne pravu Unije.

Zahtjev za hitni prethodni postupak i, podredno, ubrzani postupak

- 28 Sud koji je uputio zahtjev traži primjenu odredbi Statuta Suda i Poslovnika Suda koje se odnose na hitni prethodni postupak ili, podredno, odredbi koje se odnose na ubrzani postupak.
- 29 Taj zahtjev temelji se na činjenici da postoje stegovni postupci koji su pokrenuti zbog primjene prava Europske unije, odnosno presude od 18. svibnja 2021., što bi moglo ozbiljno dovesti u pitanje neovisnost sudova i stabilnost pravosudnog sustava. Osim toga, nesigurnosti koje su stvorile sporne nacionalne odredbe utječu na funkcioniranje sustava pravosudne suradnje koji je uspostavljen člankom 267. UFEU-a.